

ÖRÖKÖS: KNEZ 7 LUDIT
ÖRÖKÖS ÉVEJE: 1966.

TART.: CSURGÓNAGYMARTONI NÉPRajzeLETI ADATOK

2 lap, 5 mintarajz

FOLDRAJZI MUTATÓ: CSURGÓNAGYMARTON

SZAKMUTATÓ: XIV

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LEKTÓROZÁS

ÁTVEZETVE AZ EGYSÉGES LTK. 1100-as TETEJE ALÓL

Csurgónagymartoni népviseleti adatok.

Adatközlő: Cserti Jánosné

Gyűjtő: Knézy Judit 1966 december.

Az ünnepi textiliák díszítő himjei nagyon sokfélék voltak. Cserti Jánosné, Kis Katalin 1914-ben készítette paszitos ruháját amelyen a következő minták találhatók: barackmagos, kiskoronás, kisbarackmagos, vargányás, horgas, békalábas, lédás, cakknis, lóherleveles, kisharangos, nagykoronás. 1930 körül készített halottas kendőjén már nem a csikyszerű elrendezés, hanem a foltszerű tűzött minták uralkodnak. Mintái: liliomos, buzakalászos, túske-rózsás, tulipános, futórózsás és a kendő szélén pedig aszur, ami mind a szövészéken készült. Míg a régebbi darabokon a bordó szín uralkodik, a későbbiekben a kék /halottas garnitúra/ piros, sárga, stb.

A női viselet az első világháború idején:

Leány viselet:

"kispöndőj" sifonból és slingelt csipkével, rajta 3-4 pöntől felül kasmir szoknya. A felső testen az alsóing, a csipkés szélű "szükimeg" részei: a csipke, ujja, pálna, vállfolt. Használtak elől gombolódó és hátul gombolódó ~~kis~~ "szükínget" is. A szükíng tetejére bokrosing vagy bluz került. A bokrosing kezelőjét külön szalaggal szokták csokorral megkötni. A bokrosing tetejére kasmir kendő került. A szoknya elé pedig kötény, mely rendszerint alul fodros volt és színes szalagot fűztek bele. Télen a felsőtestre a kasmir kendő tetejére prémes "dómányt" tettek. A lábra bökcös harisnyát húztak. Az első világháború előtt sima patent harisnyát. A szoknya hossza az első világháború előtt majdnem bokáig ért, 1918-20 után fokozatosan lerövidült. Az asszonyok kontyot hordtak, amely Csehországi csipkéből és atlasz szalagból készült. Részei: a fejkötő, szalag és fűző. A kasmirkendő összefogására különféle olcsó brossokat használtak. Télen a hosszúujju bluzra is hordtak vagy brossot vagy egy időben bojtfélét, amit "fitak"-nak neveztek. A konty tetejére tilángli csipke került. A lábra pedig szandált vagy "magosszárú" cipőt.

*Menyasszonyi ruha 1918-ban.

Cserti Jánosné rózsaszínű, fehérvirágos selyem anyagból készült a szoknya és a bluz. A bluz bele van kötve a szoknyába. A nyakban mizli van és nyakbársony. A bluznak a kezelőjén fekete betétcsipke van és fehér csipke fodor. A kötény fekete babos selyemből készült, fehér csipke betéttel, amelybe rózsaszín és kék szalag van belefűzve. A bluzra fehér tibetkendő került rózsaszín mintával, és fehér rojttal, a rojtnak piros volt a töve "tüje". A koszorút Csurgón vásárolták készen.

1935-ben a gyöngyös bokrétában a következő viseletben táncoltak a nők:

Félcipő, fehér patentharisnya, kasmir vagy plüss bársony szoknya, három alsószoknya, amely fodros volt és slingelt. A szoknya tetején kötény. A felsőtesten alsóing, bokrosing és kasmir kendő.

A szoknya részei: foglalo, hasadék, ami elől volt és a felszegő, amelynek kebel a neve és tenyérynél széles volt. Az alsó szoknyák elhelyezése: a legalsónak hátul, a középsőnek elől és a felsőnek oldalt volt a hasadékja. Akinek volt tilángli kendője "kisruha" az is hordta tánc közben. Kisruhát az első világháború idején ujaszszony hordta a kontyán, de csak nyári időszakban és csak akkor mikor templomba járt.

1100
Csurgónagymartoni viseleti adatok

v/6/7

Adatközlők: Cs. Varga Jánosné
Mód Jánosné
Tóth Jánosné
középparasztok.

Gyűjtő: Knézy Judit 1967 március 3.

A férfi viselet ünnepi részének fontos darabja volt a bőgatya, amelyet csak a derekán kellett lerakni, kb. a kötésig, alul pedig azsur subrika és rojtozás díszítette. A bőgatya elé a férfiak egyszélből való vászonkötényt hordtak, mely fehér színű volt és fehér himzés, valamint csipke díszítette az alját. A faluban több asszonynak volt már az első világháború idején varrógépe, de ezeket a vászon ruhadarabokat mégis a legtöbben hagyományos módon kézzel varrták. A bőgatya viselete még az 1930-as években is divatban volt. Még a kisgyermek is abban járt. Módosabb gazdánál a három éves kisfiú kapta mege először.

Női viselet fontos darabja volt a "bajkó, kiskabát, dómány". Csurgói szabóval szokták elkészíttetni, idősebb asszonyok később, mikor már nem nagyon készítettek ilyet a szabók, a régi szakadt bajkójuk mintájára készítettek maguknak. Így tett Tóth Istvánné Peterdi Katalin is, aki 1922-ben kézalól vett bajkót, később amikor ez elszakadt csurgói szabóval készíttette el a másikat, és a réginek a jó prémjét rakatta rá. Ünnepen és látogatóba húzta fel magára a bajkót. Csurgóban lakó lányát is mindig ebben látogatta meg, rá is akarta hagyni. Bajkóját mikor nem használta, fiókos ládában "sublat"-ban tartotta, úgy hogy bélésével kifelé hajtotta, vékony fejkendőbe betakargatta, nehogy a moly beleessen és így tette a fiókba. Leveles dohányt szokott a ruha közé tenni, mely ellen. Dohányt Csurgóban lakó lányáék termeltek, tőlük szokott kapni dohánylevelet. Fiatalabb korában bokrosinget, később szükinget hordott, télen erre kötötte fel a kásmir kendőt és ennek a tetejére vette fel a bajkót. A bajkón elől kapcsok vannak, de csak a legalsó és legfelső kapcsot kapcsolta össze, hogy a közbeeső rész szétnyíljon és kilátszódjon alóla a kásmir kendő. A kabátka csak épp a derekáig ért le, viszont a kásmir kendőnek a megkötött vége lejjebb is védte a derekát.

Bokrosinget házivászonból, az első világháború előtt hordtak még, így Peterdi Erzsébet, Sós Györgyné középparaszt asszony is. Az első világháború után már sifoninget hordott ő is, hétköznap is munkára és ünnepre. Télen a bokrosingre kásmir kendőt kötöttek és ennek a tetejébe kisbundát, vagy "dómányt". Az első világháború előtt a bokrosinghez leginkább kékfestő anyagból készült szoknyát és kötényt, valamint folsó kendőt hordtak. Az elvásottabb darabokat hordták hétköznap és az ujjakat pedig ünnepen.

Az első világháború előtt télen sima fehér, barna vagy fekete bolti harisnyát hordtak, 1918 és 30 között viszont "gombos harisnya", kézzel horgolt harisnya volt divatban.

A régi, csipkéből készült konty viselete az első világháború után megszűnt, helyette a "hátrakötőt" viselték egészen az 1950-es évekig. Az első viselője Csurgónagymartonban Tóth Istvánné Vanicsek Margit volt, aki eredetileg nem csurgónagymartoni volt. Tőle vették át a hátrakötő viseletét a többiek, először Cserti Jánosné kezdte magának és másoknak is készíteni, később a hátrakötő kötését megtanulta tőle Tóth Jánosné is, aki Gyékényesről jött Nagymartonba férjhez.

V/6/6-12.

Cserti Jánosné szöttes
rajzai leszámolásához
és mintatervhez "fősződéses" szötteshez

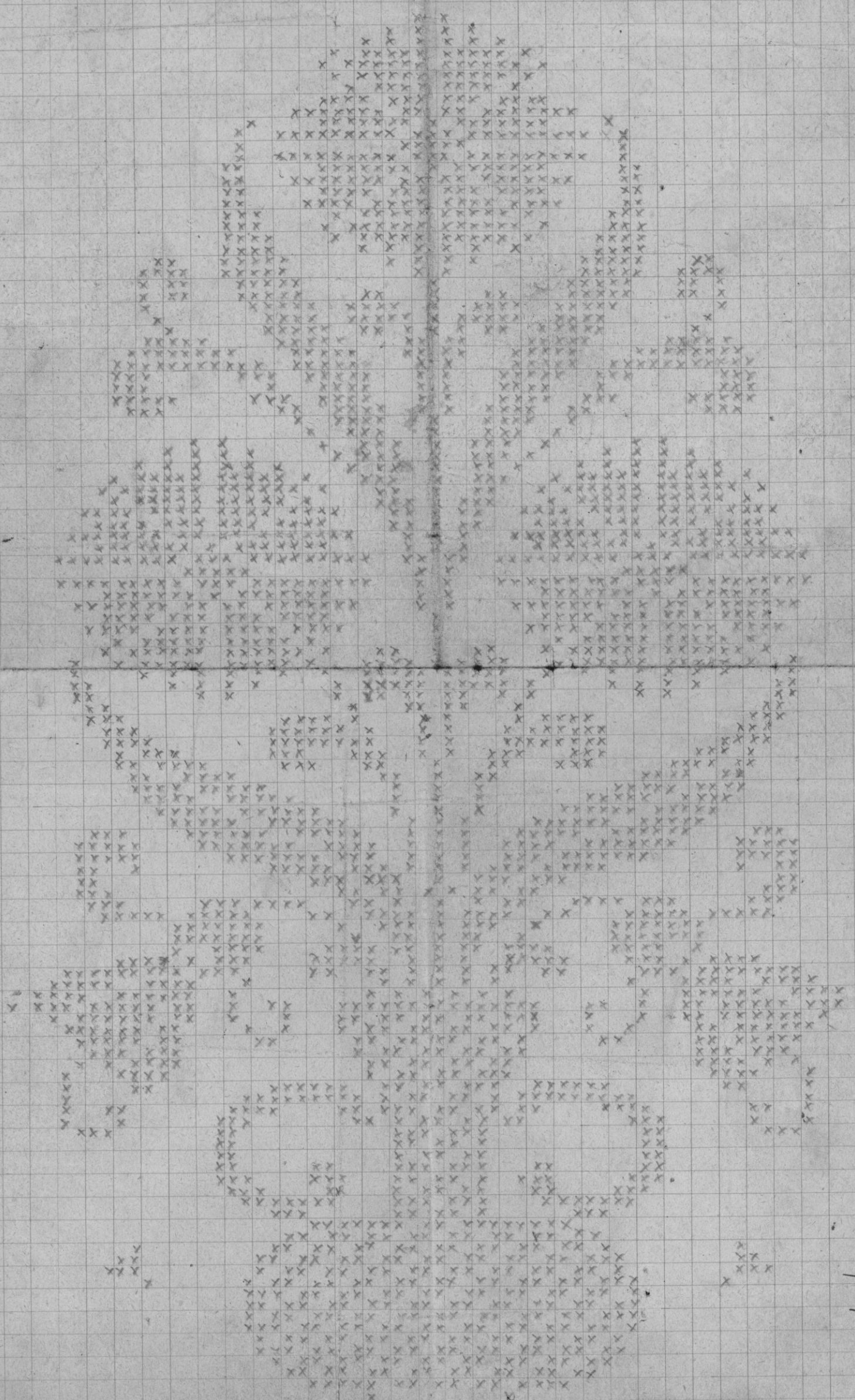
1100

RIPPL-RÓNAI MŰZEUM

Kaposvár, Rippl-Rónai tér

Telefon: 12-374 Postafiók: 70

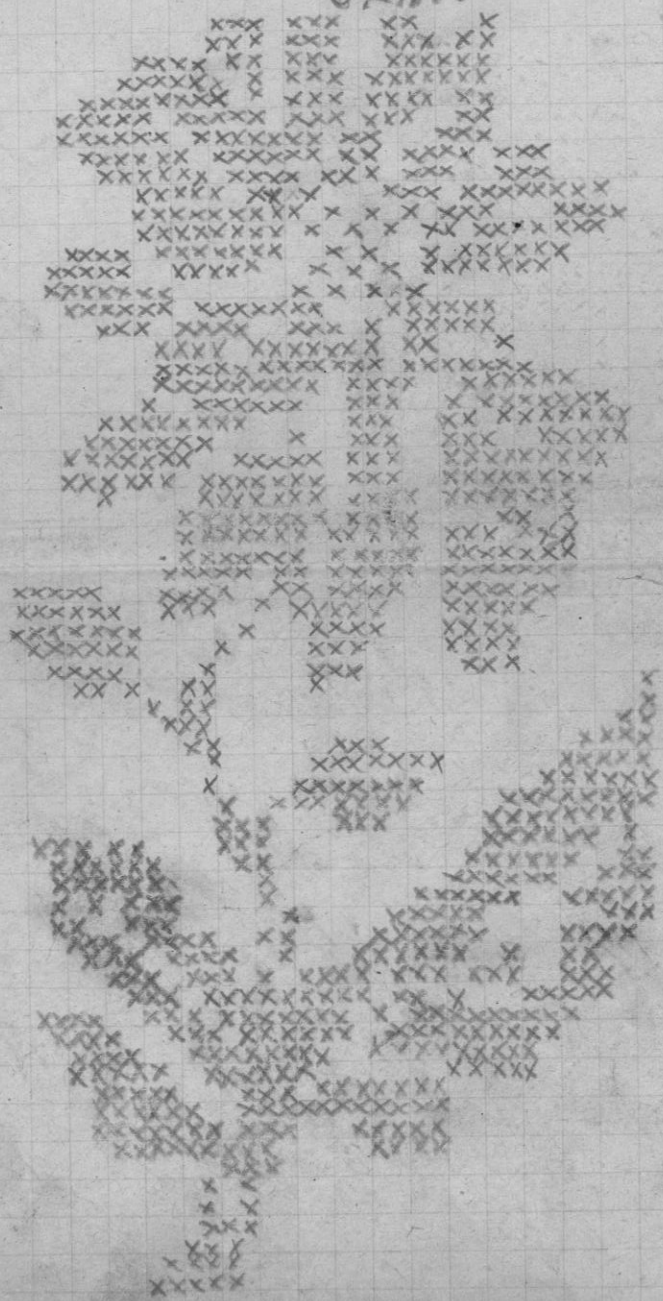
HUNGARY

v/c/11

v/6/10

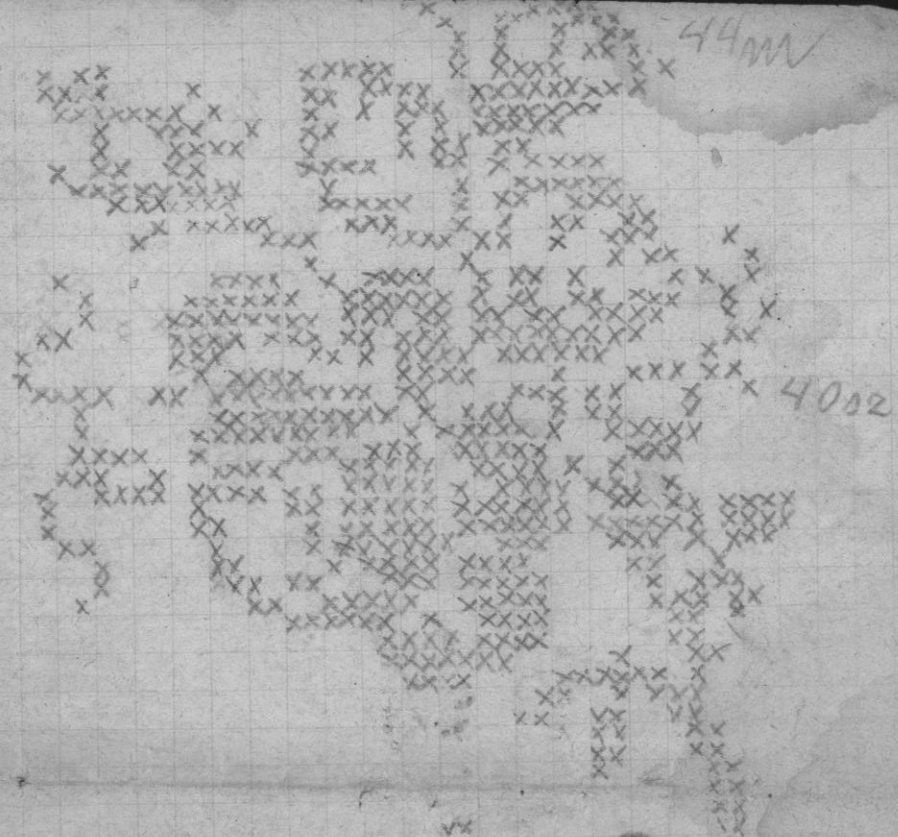
67m

33
02

(77)

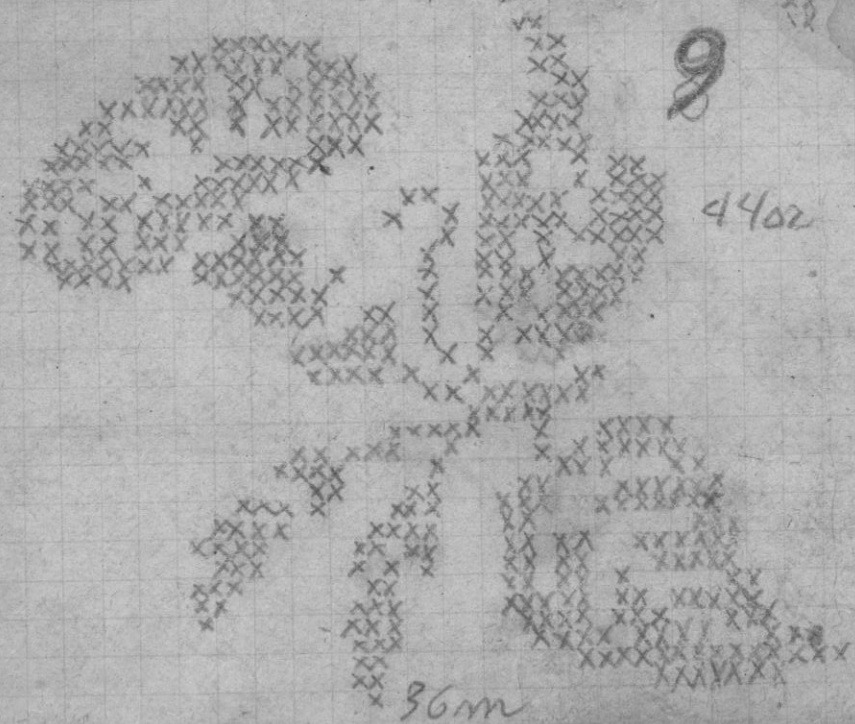
44m

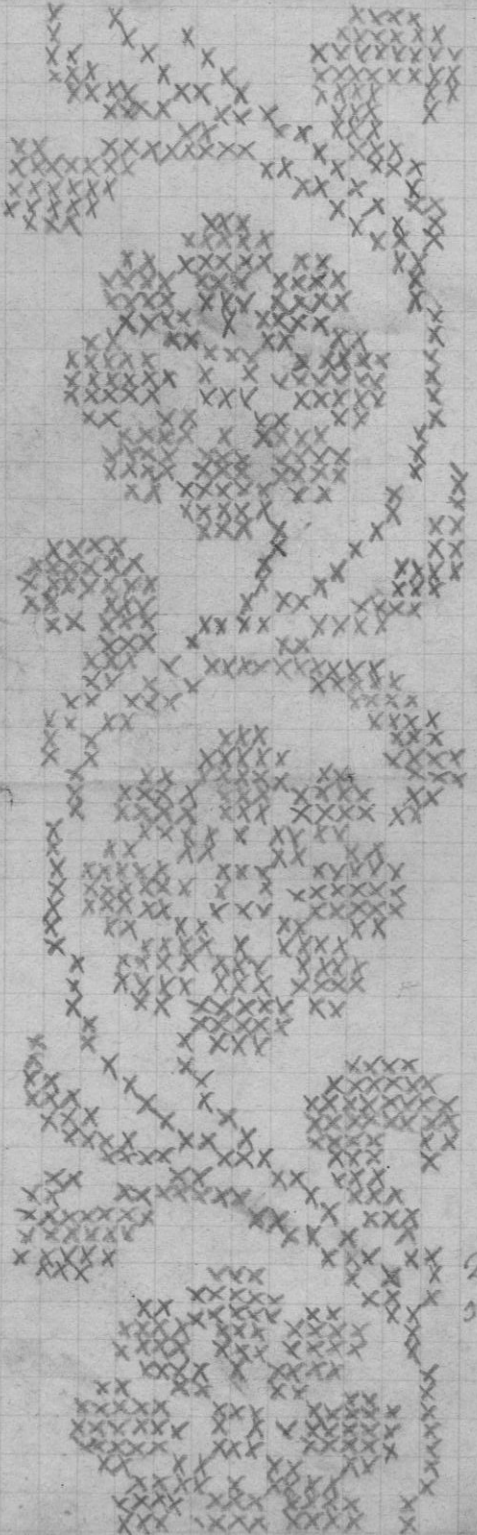
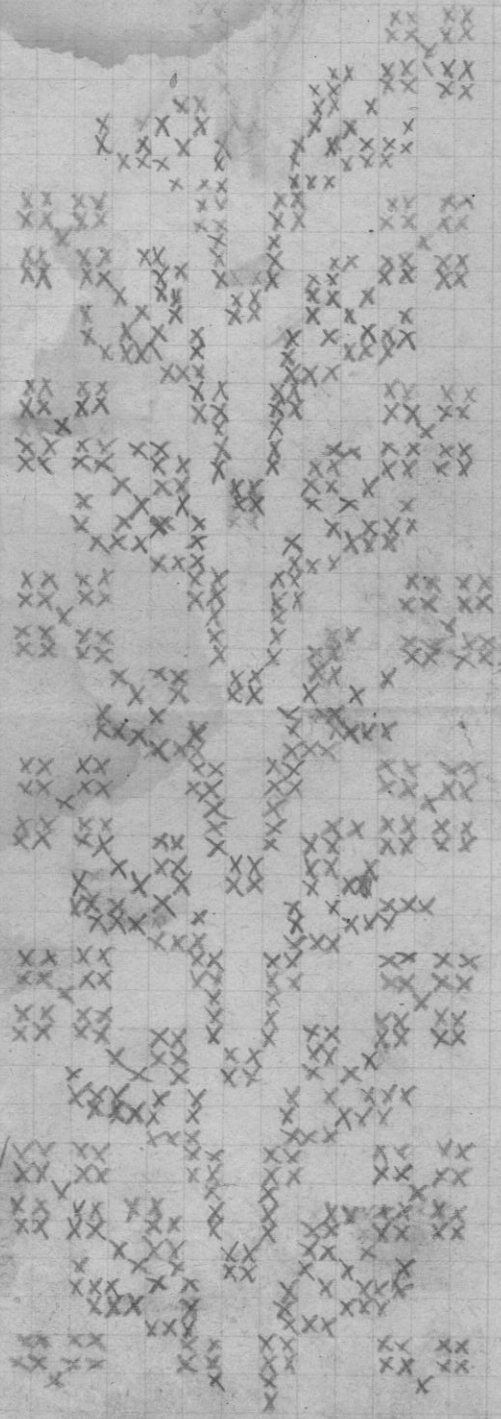
4002

9

4402

36m

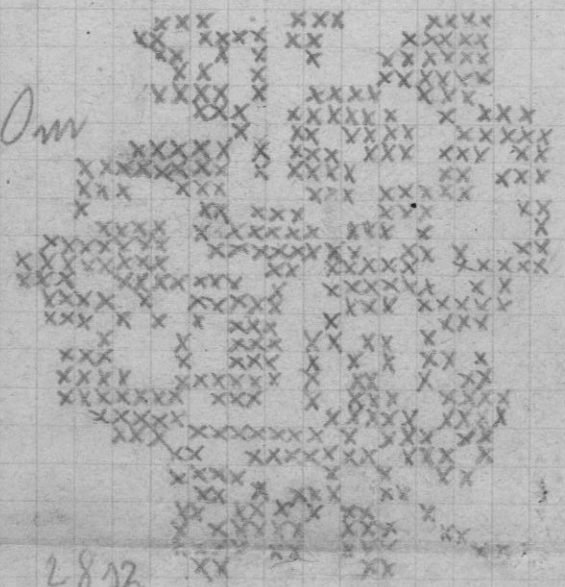
24
32

21
32

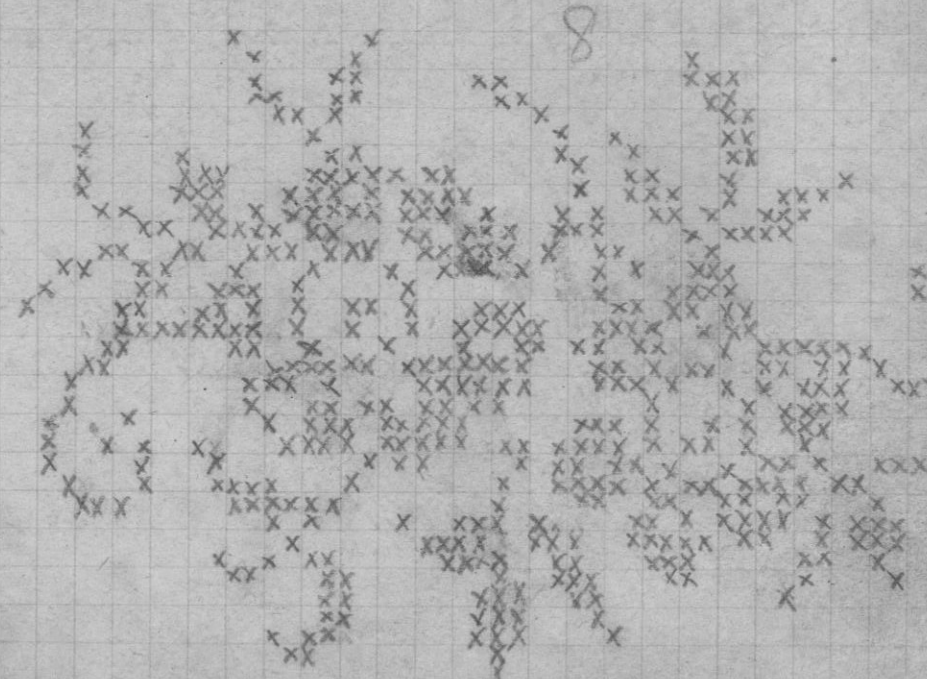
6

chourosour
kōzēn

30m

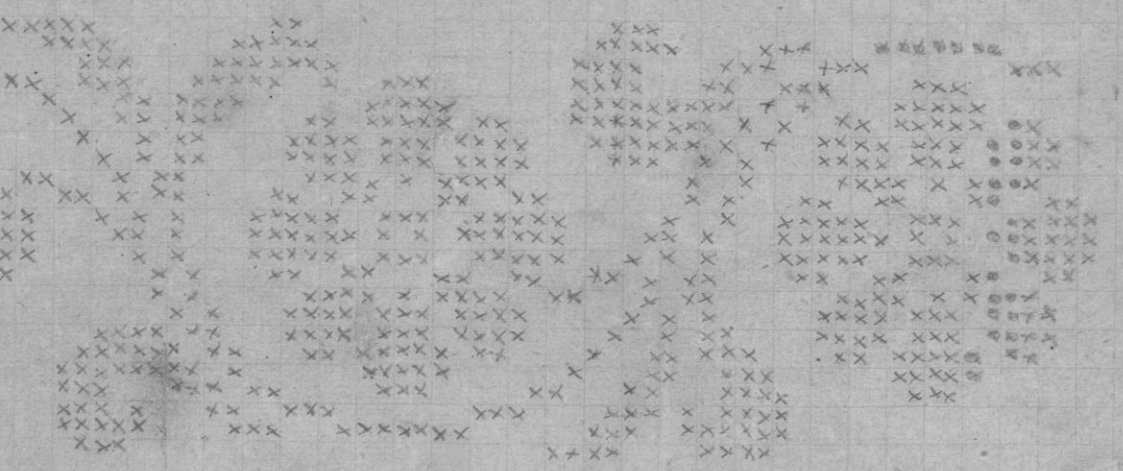
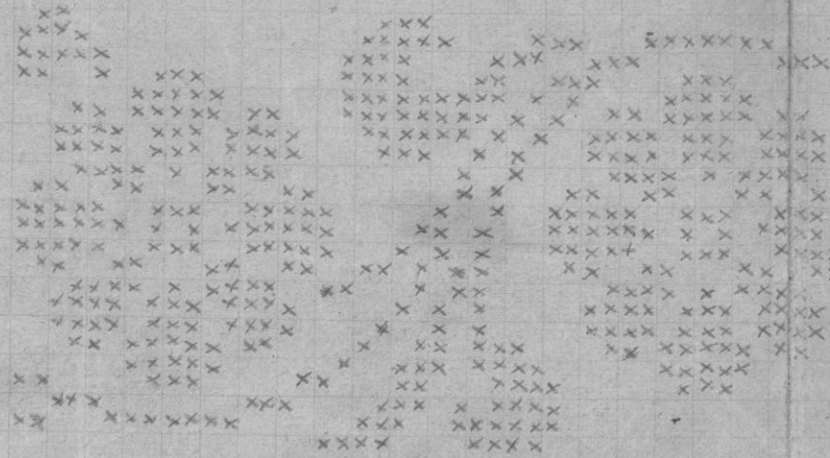
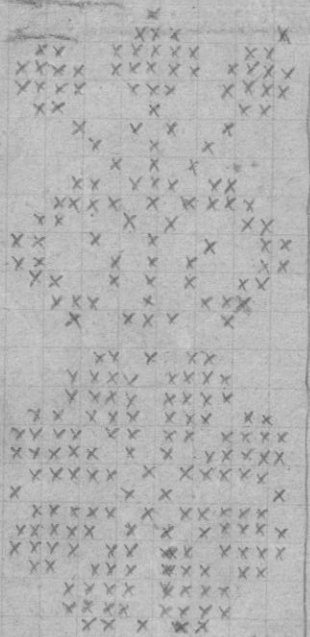
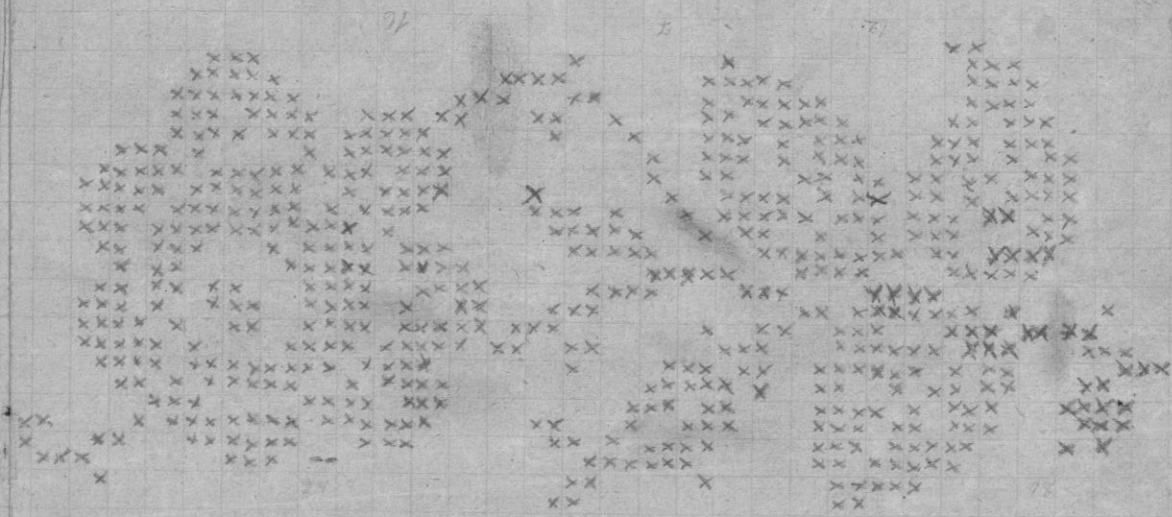
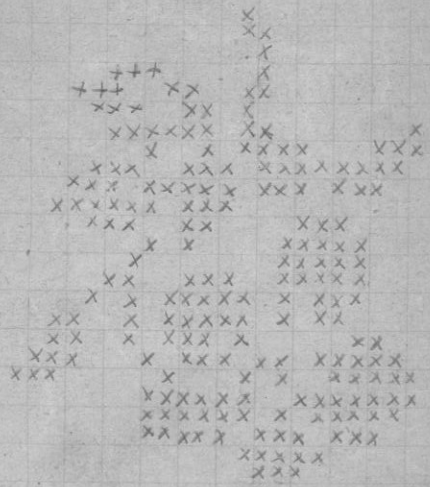
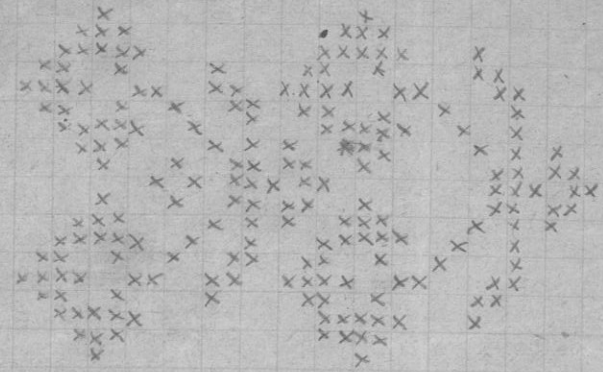
2832

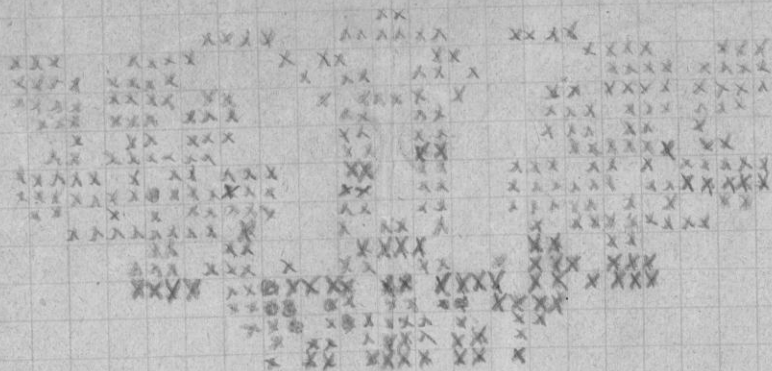

8

52
32

35m

V/6/9.

8/9/1
v/c/8

Kovácsék

25 tányér

10 kocsonya tál

10 tányér csészé

2 kirek 2 nagyok gyöngyös tál

72 mosók tál összesen tészt 18 tál

2 nagy farsk és 10 cserejű tepsi 3 leves merő

4 csészé

Petijektü tányér gyöngyös 12
6 oxifra öjt 18

Petijektü 25 tányér 38 kosár

25 velor 4 csészé 1 tál 3 gyöngyös

2 gyöngyös tál

4 bradlog

2 sörjös mélt

2 kék velti

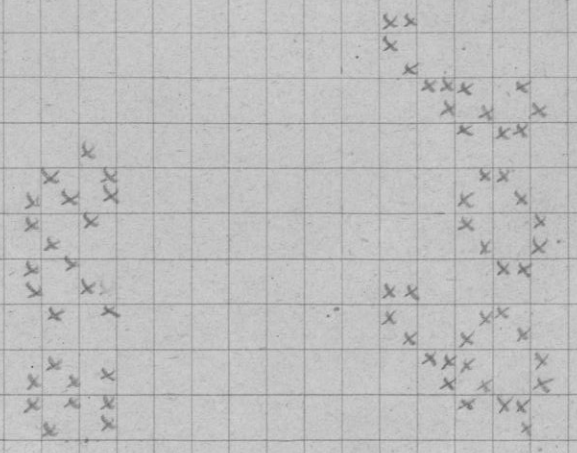
összesen

10 tál

10 cipra velor
10 cipra kosár
10 söt velor
10 söt kosár

Éke az ami hasznát haft okomra utókének a for
ma. A számlák vagy persent 100 pengőnek egy
évi kamata. Az idő amit mutatja hogy a tő
ke mennyi ideig kamatozik.

$$k = \frac{I \times p \times i}{100} \quad g = \frac{k \times 100}{r \times i} \quad p = \frac{k \times 100}{I \times i} \quad i = \frac{k \times 100}{I \times p}$$

v/6/12.

